

УДК 339.9

Д.С. Бутенко

ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЙТИНГАХ

Обрання вектору розвитку вітчизняної економіки залежить від місця країни в міжнародних глобальних рейтингах. Бо саме міжнародні економічні рейтинги показують стан та динаміку конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості, економічної свободи, легкості ведення бізнесу тощо.

Посилення впливу процесів глобалізації на економіку свідчать про необхідність постійно стежити за динамікою країни в основних міжнародних рейтингах. Які являють собою індикатори економічного розвитку, тобто відображають сукупне значення показників, що характеризують то чи інше економічне явище або процес.

Як правило до таких індикаторів відносять [10]: індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index), індекс глобалізації (KOF Index of Globalization), індекс легкості ведення бізнесу (Ease of doing business Index), індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom), індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI), індекс розвитку людського потенціалу (Human Development Index, HDI), індекс свободи преси (Press Freedom Index, PFI).

Таблиця

Позиція України у міжнародних рейтингах

(складено автором за даними [2-9])

Назва індексу	Місце України в рейтингах				
	2014	2015	2016	2017	2018
Глобальної конкурентоспроможності	76	79	85	81	83
Глобалізації	44	42	41	45	49
Легкості ведення бізнесу	112	96	83	80	76
Економічної свободи	155	162	162	166	150
Сприйняття корупції	142	130	131	130	120
Розвитку людського потенціалу	81	84	84	88	88
Свободи преси	127	129	107	102	101

Для інтерпретації результатів необхідно розглянути зміст, алгоритм розрахунку та значення кожного індексу.

З 2004 р. за методикою професора Колумбійського університету Ксав'є Сала-і-Мартіна розраховується Індекс глобальної конкурентоспроможності. В основу рейтингу GCI покладено систему індикаторів, які враховують 12 показників, зокрема, макроекономічну стабільність, споживчий ринок, ринок праці, фінансову систему, внутрішній ринок, якість інститутів, інфраструктуру, рівень сучасних комунікацій, систему охорони здоров'я, освіту, динаміку розвитку бізнесу та здатність до інновацій.[1]

Згідно до значення індексу глобальної конкурентоспроможності Україна за останні п'ять років втратила 7 позицій у рейтингу. І хоча це є безумовно негативним явищем, слід відзначити, що за період з 2014-2018 рр. методика оцінювання

індексу змінювалась, а саме було змінено склад показник.

Якщо, розглянути причини втрати позиції України у рейтингу глобальної конкурентоспроможності, необхідно зазначити, що зниження відбулося за рахунок погіршення показників макроекономічної стабільності.

Індекс рівня глобалізації країн світу створений у 2002 році при Швейцарській економічному інституті при участь Федерального швейцарських технологічного інституту. Індекс позиціонується як комбінований показник, Який дозволяє оцінити масштаб інтеграції той чи іншої країни в світовий простір і виконати порівняння різних країн за його компонентами.[8]

Методика індексу рівня глобалізації країн світу враховує показники, які характеризують економіку, політику та соціальну глобалізацію. Економічна глобалізація характеризується потоками товарів, капіталу і послуг, а також

ринковим обміном. Політична глобалізація, що характеризується поширенням державної політики. Соціальна глобалізація, виражена як поширення ідей, інформації, людей. [9].

Згідно приведених даних в таблиці, можна простежити коливання індексу глобалізації за останні роки, так, найкраще значення спостерігається у 2016 році, а саме 41 місце у рейтингу. Проте у 2017-2018 роках Україна поступово втрачає позиції.

Світовим банком опубліковано глобальне дослідження Doing Business та супроводжуючий його рейтинг щодо створених у 190 країнах світу умов для ведення бізнесу. [2]

Дослідження оцінює регуляторний клімат в країні, або як впроваджуються в країна зміни для покращення умов підприємницької діяльності.

В основу рейтингу Doing Business покладено систему індикаторів, які враховують 10 показників: реєстрації підприємства; отримання

дозволу на будівництво; підключення до систем енергозабезпечення; реєстрації власності; отримання кредиту; захисту прав міноритарних інвесторів; оподаткування; міжнародної торгівлі; забезпечення виконання контрактів; вирішення проблем неплатоспроможності. Даний показник з кожним роком набуває популярності серед вчених та практиків в підприємстві, тому що він характеризує місце країни (серед 190 країн) з точки зору легкості ведення бізнесу, тобто умов для його створення. Проте він не враховує оцінку якості інфраструктури, кваліфікацію працівників, рівень корупції, макроекономічну політики, коливання валютних курсів. [2]

Слід відзначити, що за період 2014-2018 рр. Україна зробила великі кроки для підвищення своєї позиції у рейтингу. Так, в 2018 р. у порівнянні з 2014 р. вона піднялася на 36 сходинок у рейтингу. Це можна пояснити

спрощенням процесу отримання дозволу та будівництво та умов отримання кредитів.

Індекс економічної свободи – це узагальнюючий показник, методологія оцінки якого враховує 12 показників. Які охоплюють такі сфери, як верховенство права; обмеження уряду ; регуляторна ефективність; відкритість ринків. [6]

За рівнем економічної свободи Україна посіла 150 місце в рейтингу, і хоча, динаміка є позитивної (в 2016 р. мала 166 місце), результат залишається дуже низький.

Індекс сприйняття корупції – це узагальнюючий індикатор, який розраховується за даними отриманих від експертів. В 2018 р. оцінювання проводили за даними 180 країн. [7] І хоча Україна посідає лише 120 місце, динаміка є позитивною. А саме за період 2014-2018 рр. підйом на 22 сходинки, це безумовно свідчить про позитивні реформи в державному секторі та активізацію боротьби з корупцією в країні.

Індекс розвитку людського потенціалу – це комбінований показник, який характеризує рівень розвитку людського потенціалу та враховує наступні індекси: індекс тривалості життя, індекс освіти, індекс валового національного доходу на душу населення. [3]

За даним показником Україна втратила за 2014-2018 рр. 6 позицій у рейтингу за значенням індексу, що є безумовно негативним моментом, це можна пояснити низкою причин, перш за все, зниженням якості життя населення.

Індекс свободи преси – оцінює ступінь свободи журналістів та інформаційних організацій. Методологія оцінки враховує 43 показника, що характеризують рівень свободи засобів масової інформації, а також зусилля влади поважати і забезпечувати повагу до цієї свободи. [5]

Україна має позитивну динаміку в цьому рейтингу, так, наприклад, вона зайняла 101 місце у 2018 р., що на 26 сходинок вище ніж у 2014 р.

Таким чином, можна стверджувати, що позиція України в міжнародних економічних рейтингах поступово покращується, особливо у сфері бізнесу, що є безумовно позитивним моментом для вітчизняної економіки. Проте особових зусиль вимагає напрям економічної свободи, роботі по боротьбі з корупцією та захист свободи преси. Всі виокремлені напрями потребують розробки практичних рекомендацій та проведення ефективних реформ.

Список літератури

1. Окара Д.В. Дослідження розвитку україніна підставі індексу глобальної конкурентоспроможності / Д.В. Окара, В.Г. Чернишев, Л.В. Шинкаренко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – №22. – С.84-90

2. Офіційний сайт Doing Business. – Режим доступу : <https://www.doingbusiness.org/>

3. Офіційний сайт Human Development Reports. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org>

4. Офіційний сайт KOF Swiss Economic Institute. – Режим доступу : <https://kof.ethz.ch/>

5. Офіційний сайт Reporters Without Borders. – Режим доступу : <https://rsf.org>

6. Офіційний сайт The Heritage Foundation. – Режим доступу : <https://www.heritage.org>

7. Офіційний сайт Transparency International. – Режим доступу : <https://www.transparency.org>

8. Офіційний сайт World Economic Forum. – Режим доступу : <https://www.weforum.org/>

9. Стучинська Н. П. Рівень глобалізації: кількісне обґрунтування якісних трансформацій / Н. П. Стучинська // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №3. – С. 100-105

10. Чернова О.В. Місце України у глобальних економічних рейтингах / К.В. Сушко,

О.В.Чернова // Економіка і суспільство. – 2017. –
№ 9. – С. 110-114